

Notkowski, Andrzej

"Bibliografia zawartości czasopisma społeczno-kulturalnego " Pięć Rzek" za lata 1957-1968", Mieczysław Bartniczak, Ciechanów-Ostrów Mazowiecka 1969 : [recenzja]

Rocznik Historii Czasopiśmiennictwa Polskiego 10/1, 129-130

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

nosił ok. 87 tys. egzemplarzy. Był to na owe czasy imponujący rozwój pisma i przechodzący wszelkie oczekiwania jego założycieli.

Cenne we wstępie jest także uzupełnienie życiorysu Rączkowskiego, który doprowadzony został do śmierci autora (1951 rok). Wartość publikacji podnoszą również zamieszczone w niej zdjęcia dokumentalne, najczęściej dotychczas nigdzie nie publikowane. Tekst opatrzone obszernymi przypisami, zawierającymi objaśnienia spraw i wydarzeń zapomnianych lub mało znanych, sprostowano błędne informacje, zamieszczono noty biograficzne o postaciach wymienionych w publikacji.

Kazimierz Przybysz

IV

Mieczysław Bartniczak, *Bibliografia zawartości czasopisma społeczno-kulturalnego „Pięć Rzek” za lata 1957—1968*, Ciechanów—Ostrów Mazowiecka 1969, „Pięć Rzek”, s. 31 + 3 nlb.

W grudniu 1968 r. zakończył swoją dwunastoletnią działalność kwartalnik społeczno-kulturalny „Pięć Rzek”, wydawany w Ciechanowie i Ostrowi Mazowieckiej przez grupę mazowieckich działaczy regionalnych. „Pięć rzek” — jak pisze w ostatnim numerze naczelny redaktor czasopisma Teodor Leonard Młynarski — „było w naszym kraju unikatem, a przede wszystkim dlatego, że było społecznym nie tylko z nazwy, ale i z charakteru pracy Kolegium Redakcyjnego i wszystkich współpracowników”.

Wokół „Pięciu Rzek” skupiło się grono kilkudziesięciu współpracowników, zasilających bezinteresownie łamy kwartalnika swoimi pracami. Często były to debiuty publicystyczne lub literackie. Do 1960 r. czasopismo miało zasięg ogólnopolski, od r. 1961 prenumeratę i sprzedaż ograniczono tylko do powiatów północnego Mazowsza, zaś od 1964 r. rozszerzono zasięg „Pięciu Rzek” na całe województwo warszawskie. W skład kolegium redakcyjnego, któremu od początku działalności pisma przewodniczył T. L. Młynarski z Ciechanowa, wchodzili działacze regionalnych towarzystw kulturalnych ziem: Ciechanowskiej, Ostrowskiej, Mławskiej i Pułtuskiej. Obok działalności wydawniczej redakcja „Pięciu Rzek” aktywnie pracowała na polu innych dziedzin kultury, organizując m. in. dwa amatorskie zespoły artystyczne, grupę poetycką „Pięć Rzek”, patronując grupom poetyckim z Ostrołęki i Siedlec oraz przeprowadzając wiele akcji kulturalno-propagandowych (m. in. projekt utworzenia Muzeum Romanizmu w Opinogórze).

Podsumowaniem i przeglądem bogatej działalności literacko-publicys-

tycznej „Pięciu Rzek” jest *Bibliografia zawartości czasopisma*, opracowana przez jednego z jego redaktorów M. Bartniczaka. *Bibliografia* obejmuje cały okres istnienia pisma (grudzień 1956 — grudzień 1968), w przeciągu którego ukazało się 48 numerów. Zestawienie treści poprzedzone zostało Wstępem omawiającym tradycje kulturalne Ziemi Ciechanowskiej, dzieje czasopiśmiennictwa w Ciechanowie w latach 1921—1956 oraz działalność „Pięciu Rzek” w aspekcie aktywizacji współczesnego życia społeczno-kulturalnego na Mazowszu i Podlasiu. We Wstępie autor podał także informacje o składzie kolegium redakcyjnego w latach 1957—1967 oraz o wysokości nakładów czasopisma. (przeciętny nakład jednorazowy wynosił od 4 do 8 tys. egz., rekordowy nakład 96 tys. egz. osiągnął nr 3 (15) z 1960 r.).

Bibliografia zawartości podzielona została na siedem działów, odpowiadających zakresowi tematycznemu czasopisma. W dziale zagadnień ogólnych wyszczególnione zostały publikacje bibliograficzne, prace dotyczące całości Mazowsza północno-wschodniego, materiały do dziejów poszczególnych miejscowości i powiatów mazowieckich oraz biografie, pamiętniki, dzienniki i wspomnienia. Dział historyczny obejmuje publikacje z dziedziny heraldyki, archeologii i historii, od czasów bitwy pod Grunwaldem po koniec drugiej wojny światowej. W dziale etnografii autor zarejestrował prace o zwyczajach, literaturze i sztuce ludowej. Wydarzeniom aktualnym poświęcone są publikacje ujęte w dziale „Współczesne zagadnienia gospodarcze i społeczno-polityczne”. Dział „Kultura. Nauka. Oświata” obejmuje prace o towarzystwach regionalnych na Mazowszu, akcjach kulturalno-oświatowych, muzeach i wystawach. W osobnym dziale odnotowane zostały pozycje literatury pięknej, jakie ukazały się w „Pięciu Rzekach”. Prace o zabytkach architektury oraz regionalnych zespołach artystycznych wyszczególnione zostały w dziale „Sztuka”. Ostatni dział: „Biblioteki. Sprawy książki. Czasopiśmiennictwo” zawiera materiały o stanie bibliotek na Mazowszu, prace o dziejach prasy w Ciechanowie oraz publikacje dotyczące czasopisma „Pięć Rzek”. *Bibliografia* opatrzona jest aneksem, zawierającym wykaz wybranych ilustracji z czasopisma oraz indeksami autorów i tytułów prac anonimowych, osób i nazw geograficznych. Wewnątrz działów i poddziałów zastosowano układ chronologiczny; w dwóch przypadkach (dzieje miast i powiatów) — rzeczowy.

Bibliografia obejmuje w sumie 601 pozycji, prezentując bogaty dorobek literacko-publicystyczny mazowieckich działaczy regionalnych, redaktorów i współpracowników „Pięciu Rzek”.

Andrzej Notkowski